

Minnesord för Herman Lindgren på hans begravning i Hoppets kapell ondagen den 30 november 2011

---- (Musik /organist: Var jag går i skogar, berg och dalar)

Kära Hermans alla släktingar och vänner

Herman ville gärna att någon ur familj eller vänkrets skulle tala på hans begravning. Det blir inte lätt men jag gör ett försök så får vi se om rösten bär eller brister. Brister den, eller texten flyter iväg i tårar, så är väl inte det hela världen ..... det viktiga för oss och Herman är att vi är tillsammans en stund.

"Vi får hoppas på det bästa" brukade Herman ofta säga när svårigheter tornade upp sig. Nu är vi här, i Hoppets kapell, för att tillsammans ta vårt avsked av Herman. Försöka förstå att han inte längre lever - men ändå, samtidigt, känna hur han lever i oss.

Herman föddes i en timrad stuga kallad Blomsterbacken i Gråsala, Svärdsjö, Dalarna. Där växte han upp med mamma Sigrid och pappa Edvard som den yngsta i en skara av åtta syskon. Nu lever bara storasyster Britta som är 97 år. En dag kom jag hem från skolan och då låg där en liten så fin med stora blå ögon, berättade hon nyligen om sin lillebror.

Hans barndomshem genomsyrades av arbete, mor Sigrid stickade på maskin och Edvard hade sin skomakarverkstad på kammaren. Så det var i en anda av skapande han formades. Hantverk och konst kom att bli hans stora intressen genom livet.

Men han präglades också av en tid då fattigdom var utbredd och i den stora familjen var det ofta knapert. Närheten till skogen bjöd inte bara på storslagna naturupplevelser utan gav också tillskott till hushållet. Lingon plockades varje år och lingonsylt var han tokig i livet ut. Skogen, som på den tiden inte skövlades som idag, var deras livsrum.

Herman började som sina bröder och systrar tidigt bidra till

försörjningen. Som lagerbiträde i Erikssons lanthandel nästgårds for Herman runt i bygden och levererade varor med cykel, häst och vagn och bil. Det känns som väldigt länge sedan i en tid när vi kan beställa varor via Internet och det är det ju också: Hermans liv spänner över nästan ett sekel.

Herman var snäll och god och ville alla väl, ville alltid vara hjälpsam. Men han hyste också en vredens energi, han kunde bli arg så det slog gnistor om man bar sig dumt åt, han hyste förakt för girighet, avsky mot hyckleri och hat mot förtryck. Hans uppväxtförhållanden, alla människor när och fjärran som gjorde intryck på honom, trettioalets depression och kriget som följde, gjorde Herman till socialist i ordets djupaste mänskliga mening, han värnade om det gemensamma och social omtanke. Herman var i samhällspolitiken hängiven social rättvisa och solidaritet, kärleksfull och rättvis fördelning efter mänskliga behov istället för girighet. Han ville att vi ska odla det gemensamma samtidigt som vi ödmjukt värnar om det personliga och unika hos varje varelse, att se frihet som varje människas möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar i hägnet av den trygghet som det gemensamma utgör.

Herman deltog under årens lopp i många manifestationer, föreningar, möten och utställningar för att ge uttryck för solidaritet och önskan om fred. Människoöden och händelser ute i världen påverkade honom djupt. Strax före sin död berättade han för mig hur massakern som tog så många ungdomars liv på Utöya i somras tog honom mycket hårt.

Herman intresserade sig mycket för bygdernas kultur, särskilt i Dalarna, Stockholm och på Gotland, de landsdelar där hans liv utspelade sig. Men han var lika genuint intresserad av kulturer från jordens alla hörn. "Blommor åt gudarna" hette en spelfilmsdokumentär om Bali som han, som ett exempel i mängden, tog med mig på som liten pojke. Han var en världsmedborgare och mot all militarism. På sextioalet sökte han vapenfri tjänst. Trots redan till åren kommen och extra lång beredskapstjänst under kriget kallades han in till förlängd repövning. Han blev rasande och totalvägrade naturligtvis och hamnade i fängelse.

Jag blir så sur på döden, sa en man som ringde till mig någon dag efter att pappa dött. Jo, man blir sur, ledsen, sorgsen, övergiven. Visst låter det konstigt att säga som vi ibland gör att döden är en del av livet, när de till synes är varandras motsatser. Livet utesluter döden, döden tar kål på livet. Men när döden kommer nära inpå oss, när den inte ter sig främmande och hålls på avstånd, så träder också själva livet fram i ett skarpare ljus. Vi som blir lämnade kvar att leva får en ny chans att leva med större intensitet om vi bara finner ro att skärpa sinnena och känna att vi lever, öppna oss för det förunderliga i att leva, i att vakna till en ny dag, att möta varandra, se ögon glittra, bäckar porla och barn leka. Vi har ännu lite tid att leka och leva, nu, inte sedan, för när någon vandrar bort ifrån oss vet vi också att även vår levande tid är utmätt. Herman såg alltid det vackra och förunderliga i naturen och tillvaron. Han kunde konsten att roas av, och roa med, enkla saker som kom i hans väg. Ibland blev det till konst. Han var en livskonstnär egentligen, för livskonst är att bry sig om små saker på ett stort sätt. Eller som Ester och jag kom fram till vid köksbordet häromkvällen: han var lite full i sjutton helt enkelt.

Innan vi blir levande varelser är vi delar av allt i årmiljarder. Så föds vi och blommar några år, Herman hela 91, runt 33000 dagar, sådär 500 miljoner andetag eller så, alltmedan vi arbetar, älskar, skapar och förundras. Sedan slutar vi plötsligt andas och blir åter en vilande del av allting i evigheter. Varje andetag är en njutning, rentav själva livet. Andningen sköter sig själv, men att emellanåt andas med eftertanke skänker livsglädje.

---- (Musik /cd: Genom varje andetag med Helene Sjöholm och Anders Widmark)

Under trettioalet sökte sig Hermans storasyster Anna till Stockholm för att finna arbete. Här lärde hon känna min mor Ester som sedan fann kärleken tillsammans med Herman när hon for till Dalarna på besök. De gifte sig och han flyttade till Stockholm 1943 och i 68 år höll de samman.

I Falun hade Herman lärt sig till rörarbetare och i det yrket

arbetade han under 40-, 50- och 60-talet i Stockholm. Ofta berättade han om hus i stan där han arbetat, installerat rör, reparerat badrum, bytt ut gasspisar. Eller klättrat på taken. Ester och Herman hade ett djupt intresse för hantverk och konst gemensamt. I rörverkstaden svetsade Herman samman gasbrännare från kasserade spisar till skulpturerna Dansande par. Och som uttryck för sin pacifistiska inställning en järnsculptur med en fredsduva på en kanon, kallad "För livet – vägra döda". En dag sade han upp sig från röfirman och tillsammans satsade han och Ester allt på sin konstnärliga verksamhet. Men yrkeskunskaperna kom även då till nytta. På 70-talet var Herman med och byggde upp Konstnärernas kollektivverkstad i det gamla ASEA-huset vid Rosenlundsgatan. Han bidrog inte bara till själva verksamheten utan också med rördragningar och allt vad som krävs för en fungerande verkstad. Herman är hedersmedlem i KKV.

Från mitten av 70-talet började Herman arbeta mer i trä. Den första djurskulpturen fungerar också som pall och skickades från Gotland i en egentillverkad låda som också kunde användas som bord – så typiskt Herman - till hans sonson Magnus. Av gammalt och nytt virke formade han små och stora djurskulpturer, får, elefanter, harar för att bara nämna några. Bastanta saker som tål att både beskåda och begagna, konst att både beröra och beröras av. Därför tycker barnen så mycket om hans djur. För bara några veckor sedan var han på ateljén på Enkehuset på Norrtullsgatan för att göra färdigt ett får i trä. Han hann inte riktigt denna gång. Men fåret står där så vackert och fint ändå.

På Hermans och Esters smultron- och arbetsställe Odvalds kom många av skulpturerna till. Kulturen och naturen på Gotland blev en kraftkälla för dem under ett halvt sekel.

----- (Musik /cd: Älska mig som den jag är, Ainbusk singers)

Herman var nyfiken på det mesta. Med lite hjälp fick han till en hemsida på Internet när webben var helt ny. Men att mejla blev aldrig hans melodi. Han förblev de handskrivna breven trogen in i det sista. Flitigt fortsatte han skriva till familj, släkt och

vänner med rader om livet och vardagen för glädjen i att berätta och för att alla skulle känna sig sedda. De breven kommer att tala till oss så länge vi lever och kanhända också till människor i kommande tider. För som han skrev med sin knotiga handstil på en lapp vi hittade på hans bord, en underfundig vers så typisk honom .....vi är svarta, vi är vita, men när det kommer till sin krita, är vi alla lika. Våra liv talar till oss över generationer ty hur olika tidevarv än kan te sig delar vi i grunden samma livsvillkor över årtusenden.

Om jag dör på annan ort är det onödigt med transport skrev Herman till oss. Det skulle ha kunnat ske i hans barndoms Dalarna, eller hans drömmars Gotland, men det blev i Stockholm. Den femte november somnade han för gott på S:t Görans lasarett där hans syster Anna arbetade en tid på trettioalet för mer än 70 år sedan. Så blev hans livsverk fullbordat. Han hade ro dagarna där, han andades lugnt. Nu tar vi avsked av honom i Hoppets kapell här på Skogskyrkogården. En kyrkogård som Lucia från Hemtjänsten, som upplevt överbelamrade kyrkogårdar i Portugal, tycker är som en park. Ett stycke natur. Så kommer nu Herman tillbaka till skogen han en gång formades av. Hans väsen kommer att leva i oss så länge vi lever. Och de skulpturer och bilder han skapade kommer att glädja och förundra många långt efter vår tid.

Vi tackar dig av hela vårt hjärta för allt du givit oss Herman.
Du var en sann kämpe.

Den som känner för det kan stanna till en stund vid hans kista.

---- (Musik /organist: Källa så klar)

Alla som känner för det är välkomna att delta i en minnesstund på Enskedeterassen mittemot Skogskyrkogårdens stora entré.

---- (Musik /organist: Fäbodpsalm)